

TENDINȚE DE GLOBALIZARE ȘI REGIONALIZARE

Mircea DIAVOR

Drd, Academia de Studii Economice a Moldovei

Abstract

În ultimele câteva decenii am asistat la o perioadă de deschidere economică fără precedent. Globalizare a redus numărul populației care trăiesc în sărăcie extremă, însă efectele pozitive nu au fost resimțite de toți în aceeași măsură. Conflictele din ultimii ani și războiul hybrid declanșat de unii actori au dus la modificarea ordinii mondiale, la trecerea de la o ordine multilaterală la una multipolară. Securitatea națională va fi o prioritate în următoarele decenii. Creșterea nationalismului în toate statele dezvoltate la fel va contribui la un accent pe crearea unor puteri regionale, și respingere globalizării. De asemenea asistăm la etapă începutul celei de a patra revoluție industrială care va avea un afect profund în toate domeniile.

Cuvinte cheie: Globalizare, Regionalizare, Comerț, Revoluție Industrială, Multipolară.

Introducere

În Europa partidele naționaliste în ultimii 5 au înregistrat creșteri semnificative, în special în ultimii doi ani ca urmare a crizei refugiaților. Creșterea care a culminat cu decizia istorică a Marii Britanii de a părăsi Uniunea Europeană. În Statele Unite nationalismul a fost promovat într-o măsură surprinzător de eficientă de Donald Trump, care a trezit ceva în populație ce nimeni nu presupunea că există. Votul în Marea Britanie pentru părăsirea Uniunii Europe a fost un vot de protest împotriva politicilor promovate de guvernării respective.

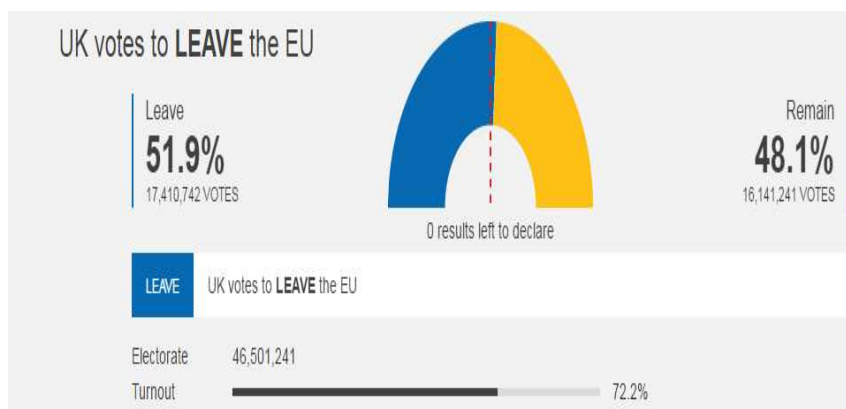

Figura 1. Rezultatele referendumului Marii Britanii de a părăsi Uniunea Europeană

Sursa: BBC 2016

Sentimentul în Marea Britanie a fost unul ce poate fi întâlnit și în Austria, unde vor fi repetate alegerile, și în Franța sentimentul că statele prea mult cedează și prea puțin primesc în schimb ca urmare a unor decizii luate de factorii de conducere centralizate din afara statului respective. Sentiment care se regăsește și în retorică lui Donald Trump, care în mod frecvent a criticat acordul Nafta dar și Nato, din urma din urma carora in opinia candidatului Republicanilor Statele Unite au cedat prea mult (Nafta) si isi asuma prea multe poveri financiare (NATO).

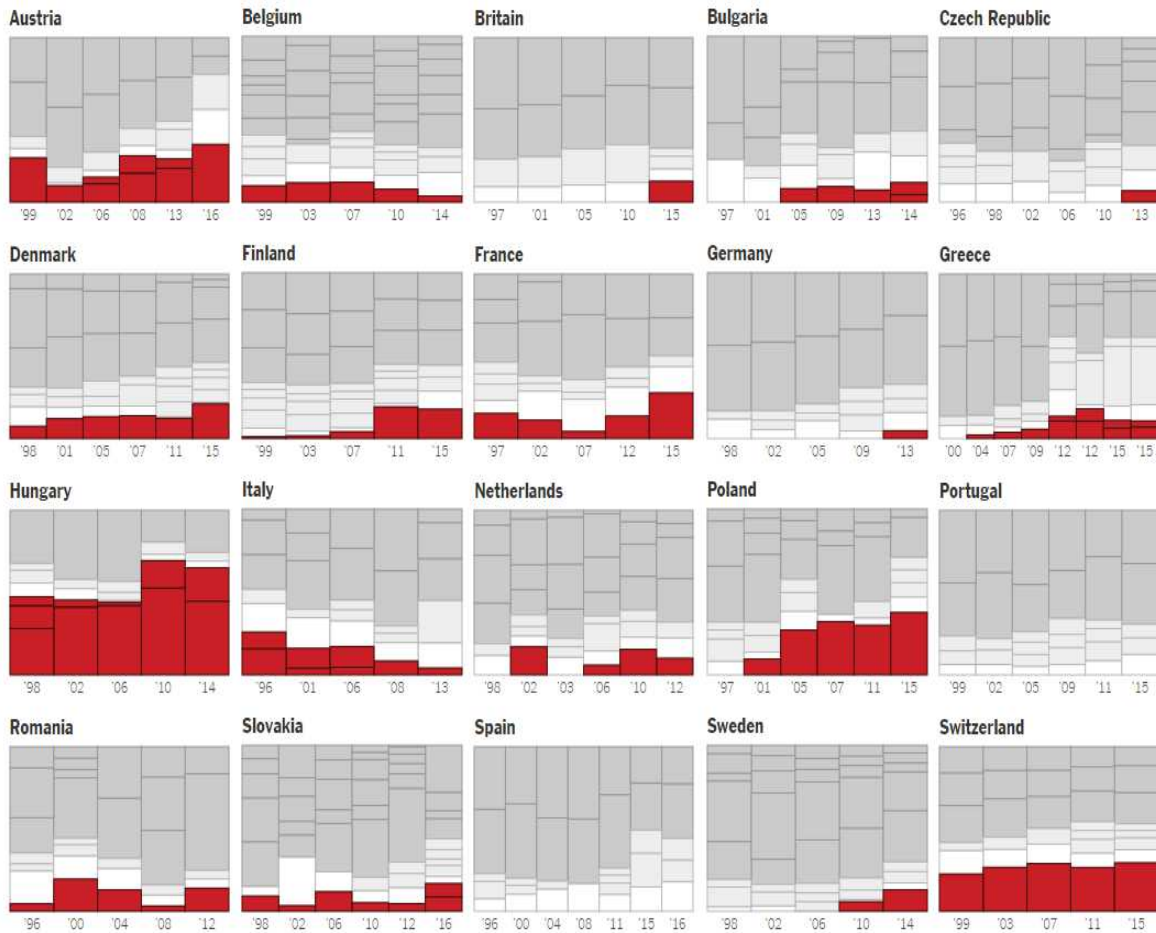

Figura 2. Rezultatele alegerilor din 20 state europene, partidele naționaliste și de extremă dreapta evidențiată în roșu.

Sursa: The New York Times

În Germania, Franța, Cehia, Ungaria, Olanda vor avea loc alegeri in 2017 în toate partidele naționaliste și de extremă dreapta sunt așteptate să își mărească cota. Pentru următorii anii creșterea medie pentru Uniunea Europeană este preconizată să fie sub 2%. FMI nu odăta a micșorat forecastul pentru Uniunea Europeană, astfel cifrele reale ar putea fi mai mici decât cele prezentate mai jos, creând premisele necesare pentru continuarea creșterii

partidelor naționaliste și cele de centru dreapta sau extreme dreapta.

Anul acesta Banca Mondială a recunoscut într-un briefing văzut de BBC că “effects of globalisation on advanced economies is “often uneven” and “may have led to rising wage inequality”.[6] De asemenea au recunoscut că costurile pentru ajutorul celor au rămas fără locuri de muncă sunt mai mari decât au fost preconizate.

În opinia lui Klaus Schwab, fondatorul Forumului Economic Global protecționismul are efecte negative: “Declining openness in the global economy is harming competitiveness and making it harder for leaders to drive sustainable, inclusive growth”.[7]

Mark Carney guvenatorul Bancii Naționale a Anglie de asemenea a recunoscut că există “there are challenges with distribution.”.[8]

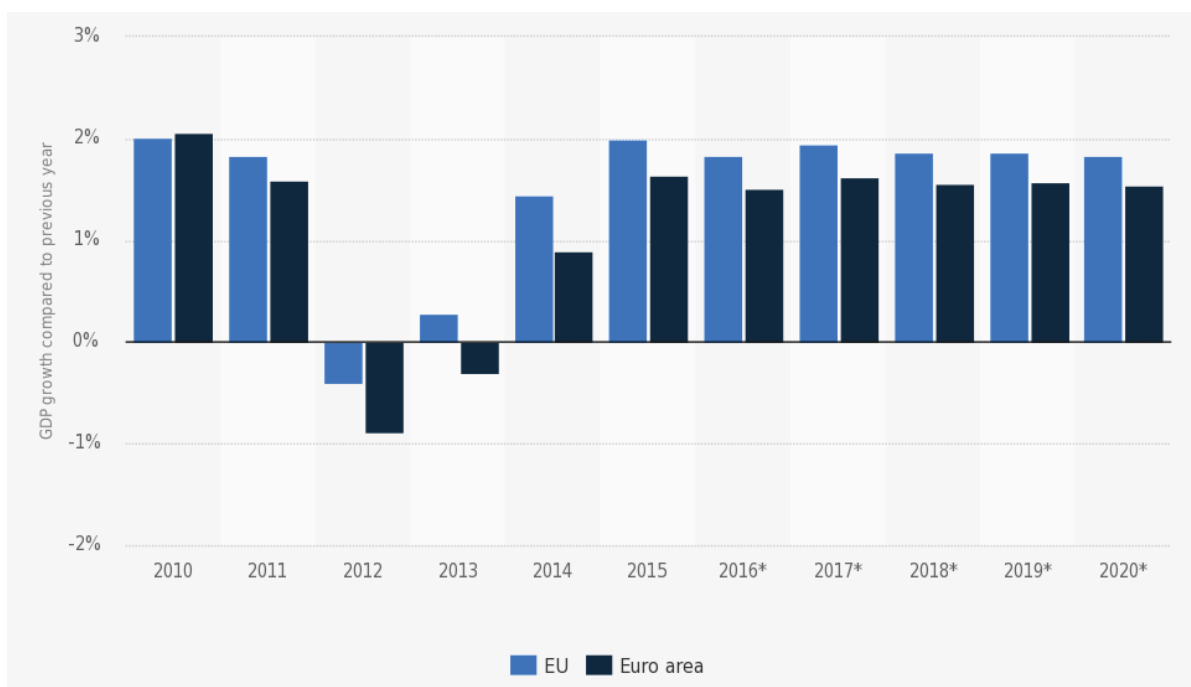

Figura 3. Creșterea produsului intern brut real (PIB) în Uniunea Europeană și zona euro 2010-2020 (în comparație cu anul precedent)

Sursa: Statista, în baza datelor FMI

În raportul pentru 2016 McKinsey Global Institute a raportat: “After 20 years of rapid growth, traditional flows of goods, services, and finance have declined relative to GDP.” [3]

Observăm o creștere continuă a comerțului raport la PIB, punctual maxim de 53% fiind atins în 2007, apoi în criză de 2008 a urmat o scădere bruscă și revenire rapidă la creștere, însă cifre precedente nu au fost atinse. Comerțul a crescut într-un ritm mai lent decât PIB-ul global.

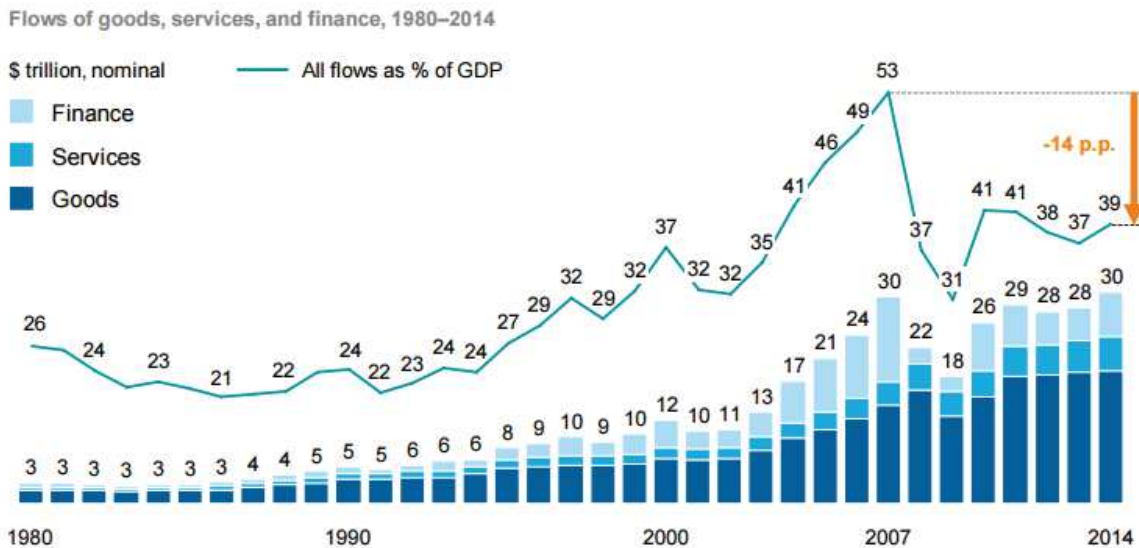

Figura 4. Fluxurile de bunuri, servicii și finanțe, 1980-2014

Sursa: UNCTAD; Balanța de plăți FMI; Banca Mondială; Analiza McKinsey Global Institute

În opinia celor de la McKinsey Global Institute acest lucru se datorează “makers of many finished goods are beginning to place less importance on labor costs and more on speed to market and non-labor costs. As a result, some production is moving closer to end consumers”. [3]

În următorul cei de la McKinsey Global Institute se aștepta că comerțul să crească cu ritm mai mic decât PIB-ul global, ceea poate fi explicat prin posibilitățile de noi de producere ce apar în cea de a patra revoluție industrială.

Profesorul Klaus Schwab, fondatorul World Economic Forum a caracterizat a patra revoluție industrială : “The changes are so profound that, from the perspective of human history, there has never been a time of greater promise or potential peril. My concern, however, is that decision-makers are too often caught in traditional, linear (and non-disruptive) thinking or too absorbed by The Fourth Industrial Revolution immediate concerns to think strategically about the forces of disruption and innovation shaping our future.” [4]

A patra revoluție industrială deja a are un efect semnificativ asupra globalizării. Conform celor de la Boston Consulting Group la moment aproximativ 10% din procesul de fabricație este efectuat de roboți și ar putea să crească până la 25% în următorii 10 ani.

Frey și Osborne în raportul din 2014 intitulat “The Future of Employment” au spus că aproape 47% din posturile curente de muncă ar putea fi înlocuite de automatizare. Astfel avantajul comparitiv ar unor state ar putea dispărea. Printerele 3d reprezintă un exemplu perfect de crea unor noi moduri de producție locala ieftină, care deja a înlocuit posturi de muncă.

Analiștii de la Boston Consulting Group sunt cred că în următorii vom vedea localizarea producției în Statele Unite, atât crearea de noi fabricii cât și întoarcere celor din alte state.

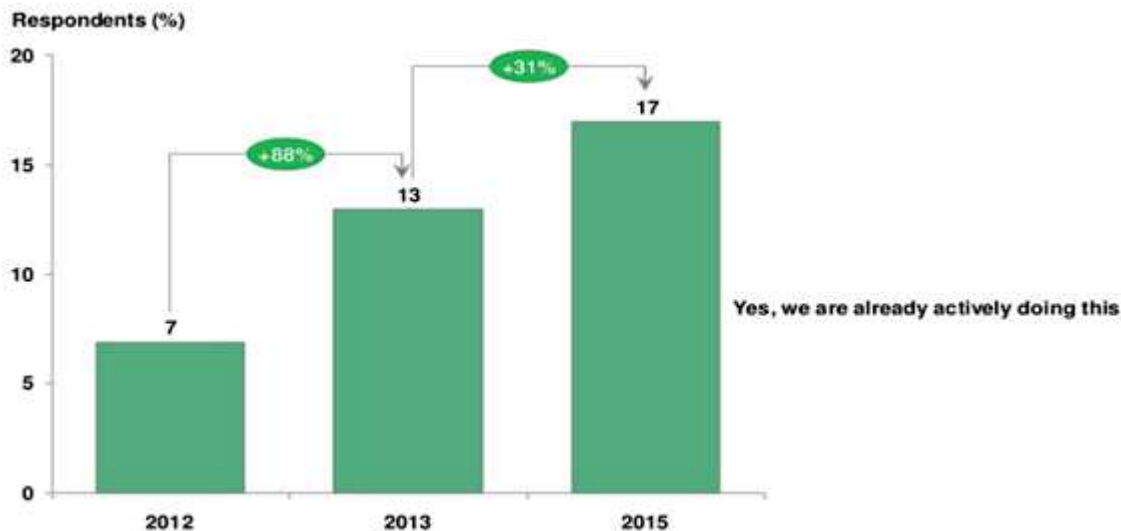

Figura 5. Trend an la an revenirea producției la piață locală.

Sursa: Boston Consulting Group

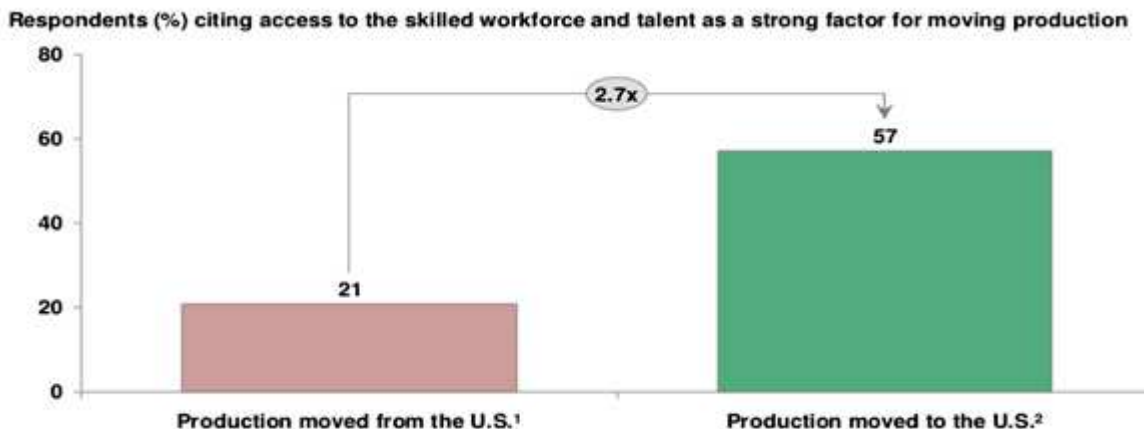

Figura 6. Producătorii sunt mai probabili să localizeze producția

Sursa: Boston Consulting Group

A patra revoluție industrială ne introduce în era globalizării digitale.

McKinsey Global Institute estimeaza :“Our econometric research indicates that global flows of goods, foreign direct investment, and data have increased current global GDP by roughly 10 percent compared to what would have occurred in a world without any flows. This value was equivalent to \$7.8 trillion in 2014 alone. Data flows account for \$2.8 trillion of this effect, exerting a larger impact on growth than traditional goods flows. This is a remarkable development given that the world’s trade networks have developed over centuries but cross border data flows were nascent just 15 years ago.” [3]

Figura 7. Era globalizării digitale

Sursa: Analiza McKinsey Global Institute

Efectul celei de a patra revoluție industrială va fi profund și în multe cazuri va demola avantajul comparativ a multor state. Din punct de vedere a posibilității de producere globalizarea nu mai are aceeași valoare.

În ultimii doi ani am asistat la un șir de conflicte la care dus la trecerea de la o ordine mondială multilaterală la una multipolară. Printre aceste evenimente sunt:

- conflictul din Ucraina care a introdus conceptul de război hibrid (expresie folosită inclusiv de NATO);
- neputința de a rezolva conflicte fără utilizarea forței (sanctiunile economice nu au avut nici un efect în modificarea comportamentului);
- vulnerabilitatea democrației vestului la atacurile provenite din interior în forma de atacuri sinucigașe, propagandă, atacuri hibride;
- destabilizarea Africii de Nord și a Estului Mijlociu;
- conflictul privind delimitarea teritoriului din marea Chinei de Sud;
- tensiunea dintre vest și Rusia la cel mai înalt nivel de la încheierea Războiului Rece.

Toate aceste evenimente au dus la crearea unei ordini mondiale multipolare în care accentul va fi pus pe crearea puterilor regionale care vor putea asigura reziliența în cazul unui conflict.

Uniunea Europeană se află într-un continuu declin, nefiind capabilă să rezolve problemele de securitate interne, iar pe plan mondial riscă să devină o victimă a noii ordini mondiale.

Concluzii:

- în următorii ani va avea loc creșterea partidelor naționaliste;
- efectele pozitive ale globalizării nu au fost distribuite egal;
- a patra revoluție industrială va avea un efect profund asupra globalizării,
- producătorii vor prefera productiile locale ca urmare a diminuării avantajului compartiv;
- trecerea de la o ordine mondială multilaterală la una multipolară va forța crearea puterilor regionale, în defavoarea globalizării.

Referințe

1. EU Referendum, 2016, [online] Disponibil: http://www.bbc.com/news/politics/eu_referendum/results;
2. GREGOR AISCH, ADAM PEARCE and BRYANT ROUSSEAU, 2016. New York Times, [online]. Disponibil: http://www.nytimes.com/interactive/2016/05/22/world/europe/europe-right-wing-austria-hungary.html?_r=0;
3. McKinsey Global Institute, 2016. DIGITAL GLOBALIZATION: THE NEW ERA OF GLOBAL FLOWS, [online]. Disponibil: https://www.mckinsey.de/files/mgi_digital_globalization.pdf;
4. Boston Consulting Group, 2015. Made in America, Again, [online]. Disponibil: <http://www.slideshare.net/TheBostonConsultingGroup/made-in-america-again-55937000>;
5. The Statistic Portal, 2016 [online]. Disponibil: <https://www.statista.com/statistics/267898/gross-domestic-product-gdp-growth-in-eu-and-euro-area/>;
6. Kamal Ahmed, 2016. World Bank admits some have lost out from free trade, [online]. Disponibil: <http://www.bbc.com/news/business-37580844>;
7. World Economic Forum, 2016. The Global Competitiveness Report 2016–2017, [online]. Disponibil: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2016-2017-1/>;
8. World Bank, IMF challenged by anti-globalization wave, 2016, [online]. Disponibil: <https://www.yahoo.com/news/action-please-imfs-lagarde-says-worlds-economic-leaders-141443987--finance.html>;
9. Clingendael Monitor, 2015, [online]. Disponibil: https://www.clingendael.nl/pub/2015/clingendael_monitor_2015_en/#page-content.